

S.Andreas - 19de Zondag door het Jaar - 13 augustus 2017

In de laatste ruwweg vijftig jaren hebben er zich in de wereld, maar ook in de kerk veranderingen voltrokken, die wij niet voor mogelijk hielden. Wat vandaag de situatie is in de kerk, en hoe vandaag gedacht wordt, was vijftig jaar geleden niet denkbaar; het groepje dat nog praktiseert is klein; kerken zijn leeg gelopen, worden gesloten, gesloopt, verkocht, of moeten zoeken naar medegebruikers. Priesters zijn er weinig, en er zijn nauwelijks nieuwe kandidaten. De kerk heeft aan gezag verloren, is in opspraak geraakt door seksueel misbruik. Ja, grote veranderingen; en dat allemaal in een tijdsbestek van een mensenleven. Velen roepen ach en wee, waar moet het naar toe? is dit het einde van het christendom? waar blijven we? 'Waar blijven we?', zegt ook de dichter Kurt Marti. 'Waar blijven we, als we alleen maar zeggen: waar blijven we? En niemand zou gaan, om eens te kijken waar we blijven, als we zouden gaan?'

Sommige kerkleiders, bisschoppen, priesters, en gelovigen, gaan niet kijken, denken dat deze crisis wel weer voorbijgaat. Ze betreuren het dat de kerk, waarin zij zijn opgegroeid (volle bak elke zondag, veel ritueel binnen en buiten) verdwenen is. Zij stellen alles in het werk om dat verleden te restaureren, en kunnen niet accepteren dat de kerk, waarin ze zijn opgegroeid, definitief verleden tijd is.

Maar er zijn ook anderen, kerkleiders en gelovigen, die minder pessimistisch zijn, en wel gaan kijken. Zij zien de toekomst hoopvol tegemoet, en blijven geloven, - ik denk aan het evangelie van vandaag - dat God wel degelijk aanwezig is, ook in deze crisis. Zij geloven stellig, dat er iets nieuws staat te gebeuren, dat een nieuwe wereld komen zal, dat God bezig is die nieuwe wereld in de steigers te zetten. Zij geloven vast, dat Hij werkzaam is aan iets nieuws, zowel in als buiten de kerk, in stilte, onopvallend? Zou het kunnen zijn, dat zijn boodschap van liefde gestalte krijgt op plekken, waar wij het niet verwachten of gewend zijn? Zou het kunnen, zijn dat er iets nieuws aan het groeien is, dat wij nog niet zien en dat nog geen duidelijk contouren heeft? Zou het kunnen zijn, dat veel mensen, die teleurgesteld zijn in de kerk van gisteren, samen scholen, en manieren bedenken om de boodschap van Jezus radicaal gestalte te geven in onze wereld vandaag? Zou het kunnen zijn, dat de kerk van de toekomst eraan zit te komen? 'Het koninkrijk Gods is in uw midden, ziet gij het niet?', zegt Jezus ergens. Het gebeurt stil, onopvallend, nauwelijks merkbaar, in de zachte bries.

Dat is wat de profeet Elia ontdekt, ik denk aan de eerste lezing vandaag. God werkt anders dan wij verwachten: Elia is een ijveraar voor Gods wet, een profeet die korte metten maakt met hen die deze wet met voeten treden. Hij roept het hemelvuur af over de profeten van de afgod Baal, en denkt daarmee in Gods naam te handelen. Maar dan slaat de twijfel bij hem toe: Is zo'n geweldsoptreden wel de manier die God wil? Hij krijgt antwoord: God is niet te vinden in natuurgeweld, maar in de zachte bries. God gaat niet met zwaard en vuur te werk gaat, voert niet met geweld veranderingen door, maar met zachtheid en tederheid, in de stilte, onopvallend.

Het oude systeem, het oude kerkmodel, de traditionele uiterlijke verpakking, houdt het niet meer, maar de inhoud is oersterk en onverwoestbaar en krijgt kans en vorm in nieuwe

initiatieven, overal om ons heen: zien wij het niet? Ik denk, wat dit betreft, aan groepjes vrouwen, die in vele landen in Afrika een coöperatief oprichten om hun kinderen te laten studeren en een betere toekomst te geven. Ik denk aan de zusters van Moeder Teresa in Calcutta, die arme zwervers van de straat halen, en hun hand vasthouden als ze sterven. Ik denk aan groepjes joden en palestijnen, die wél geloven dat het ogenschijnlijk onmogelijke mogelijk is, dat vreedzaam samenleven mogelijk is, die - met het oog daarop - hun kinderen naar één school sturen, waar zowel joodse als palestijnse leerkrachten les geven. Ik denk ook - wat dichterbij - aan vluchtelingen, verstandelijk gehandicapten, verslaafden, homo's, lesbiennes, arme en eenzame mensen, die zich welkom weten in een gemeenschap en daar oprecht ervaren, dat we allemaal broeders en zusters van elkaar zijn.

Het zijn die mensen voor wie het breken van het levensbrood aan deze tafel geen sleur en geen spelletje is. Het zijn - in één woord - die mensen, die geen genoeg nemen met een vernisje christendom, maar de boodschap van de Man van Nazareth authentiek en radicaal gestalte geven in onze wereld vandaag. Het gebeurt allemaal, nu nog vaak stilletjes en onopvallend, maar het is tastbaar voor diegenen, die er open voor willen staan. God is aanwezig in de zachte bries, waar de eerste lezing van vandaag over spreekt. Zó werkt God blijkbaar. Hij (of Zij) laat in stilte, zonder ophef, zonder een al duidelijke uiterlijke vorm, iets nieuws groeien.

Ja, waar blijven we, als we alleen maar zeggen: waar blijven we? En niemand zou gaan om eens te kijken waar we blijven, als we zouden gaan?